

GÜZEL SANATLAR LİSESİ VİYOLA ÖĞRETMENLERİNİN LİSANS EĞİTİMLERİNDE ALMIŞ OLDUKLARI TÜRK MÜZİĞİ DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Uzm. Rüstem Kılınç
Niğde Güzel Sanatlar Lisesi
rustemkilinc@gmail.com

Doç. Dr. Damla Bulut
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
dbulut@ohu.edu.tr

Özet

Araştırmada, Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) viyola öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde almış oldukları Türk müziği derslerinin içeriğine ve bu derslerin içeriğinin GSL viyola dersi Türk müziği konularına kaynaklık etme durumuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bir alan araştırmasıdır, tarama modelindedir ve betimsel niteliktedir. Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacıların uzman görüşleri olarak geliştirdikleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu müzik bölümü olan 74 GSL’nde kadrolu olarak çalışan ve viyola dersini yürüten 22 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda; GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimleri süresince almış oldukları Türk müziği derslerinde çoğunun; makam eğitimi almadığı, makam eğitimine ilişkin etüt ve eser çalmadığı, viyola anahtarı (do anahtarı) ile çalışma yapmadığı, metot kullanmadığı ve bu derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Lisans Eğitimi, Güzel Sanatlar Lisesi, Viyola, Öğretmen, Türk Müziği.

THE VIEWS OF THE VIOLA TEACHERS AT FINE ARTS HIGH SCHOOL WITH REGARD TO THE LESSONS OF TURKISH MUSIC THEY TOOK DURING THEIR UNDERGRADUATE

Abstract

The aim of the research is to analyse the opinions of the viola teachers at Fine Arts High School (FAHS) about the situation of passing the context of Turkish music lessons they took during their undergraduate and the context of the aforementioned lessons on to Turkish music in the viola lesson at FAHS. The research is a descriptively field research. Survey data were collected by semi-structured interview form developed by researchers with expert opinions. The sample group of the research consisted of 22 viola teachers who serve as the permanent staff and give music education at 74 FAHSs. In the direction of research findings, it was extrapolated that many of the viola teachers didn't take the mode education in Turkish Music lessons they took during their undergraduate, they didn't play the study and piece with regard to the mode education, they didn't study with key of c, they didn't use the method and they didn't pass the context of these lessons on to the viola lessons at FAHS.

Keywords: Undergraduate Education, Fine Arts High School, Viola, Teacher, Turkish Music.

GİRİŞ

Müzik, toplumların birbirleriyle etkileşmelerinde, toplumsal özelliklerini yansıtmada ve bu özelliklerini tanıtmada büyük rol oynayan önemli bir kültür ögesidir. Eflatun, müziği ince bir felsefe olarak tasarlamış, müziğin hassasiyeti medenileştirici bir eğitim aracı olduğunu ve müziğin verdiği ince hislerle temizlenmiş bir hayal ve müzikle eğitilmiş bir zihnin, günlük ilişkilerde temel olduğunu belirtmiştir

(Edman, 1991: 117). Platon ise müziğin mükemmelliğinin, ruha verdiği zevk ile ölçülebileceği, bu zevkin gelişi güzel insanların zevki olmaması gerektiği üzerinde durmuş, en iyi müziğin, en iyiyi ve en eğitilmiş olanı, hatta ahlâk ve eğitim açısından en ileri noktada olan kişiyi mutlu eden müzik olduğunu vurgulamıştır (Waugh, 2000: 13). Bu nedenle müziğin yeni bir toplumun inşasında, insanlara ulaşmak için seçilebilecek en önemli araçlardan biri olduğu söylenebilir (Şahin ve Duman, 2008: 269).

Komenski'ye göre müzik, insanı yumuşatır, geliştirir ve eğitir, insanı daha erdemli ve akılcı kılar (Yönetken, 2005: 20). Bu doğrultuda Kreutz çocukların özellikle düşünmeleri ile hissetmelerinde müziğin etkili olduğunu belirtmiş ve olumlu bir müzikal gelişim için de müziğin oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır (Kılıç, 2012: 1). Dolayısıyla, bireyin kendisini ifadesinde, kişiliğini ve yeteneklerini derinlemesine geliştirmesinde, iyiye ve güzele yönelmesinde müziğin etkisi yadsınamaz (Uçal, 2003: 1). Bu nedenle müziğin insan hayatındaki önemi, müzik eğitiminin de önemli bir konu olmasını sağlamıştır.

Müzik eğitimi kendine has bir dili olan bir iletişim aracıdır ve bu dile göre biçimi ile yapısı oluşmuştur. Kişi veya kişilerin fiziksel, zihinsel, psikolojik ve işitsel açıdan geliştirilmelerine yardım eden, eğitimin önemli bir alanıdır (Çetinkaya, 2011: 14). Comenius, eğitim içinde müziğe anaokulundan itibaren yer verilmesi gerektiğini belirtmiş, anneler ile çocukla ilgilenen kişilere çocuklara ninniler söylemelerini, onların ritim duygularını geliştirmek için ritmik parçalar öğretmelerini önermiştir (Göğüş, 2009: 6). Çünkü bireyler müzik eğitimi aracılığıyla yakın çevresinden başlayarak uzak çevresindeki bireyler ile iletişime ve etkileşime daha çabuk ve etkili bir şekilde geçebilmektedirler. Bunun yanında bireyler müzik eğitimi ile kendilerine bir müzikal çevre de oluşturmakta ve bu çevre yoluyla müziğin bireysel işlevlerini yaşantılarına kolaylıkla aktarabilmektedirler.

Müzik eğitimi örgün ve yaygın olmak üzere gerek okul bünyesinde gerekse okul dışındaki eğitim kurumlarında genel, özgen ve mesleki müzik eğitimi olarak üç farklı kapsamda yürütülmektedir. Bu kapsamlardaki müzik eğitimine yönelik programların oluşturulma ve uygulanma aşamalarında hedef öğrenci grubunun gelişim özelliklerinin, düzeyinin ve beklentilerinin bilinmesi öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlara yönelik etkili öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması için temel bir gerekliliktir. Söz konusu müzik eğitimi programları içerisinde mesleki müzik eğitimi; kapsamı, düzeyi, süresi ve öğrencileri müzik ile ilgili bir mesleğe yönlendirmesi bakımından diğer müzik eğitimi türlerinden ayrılmaktadır.

Uçan (2005: 32) mesleki müzik eğitimi, müzik alanının herhangi bir bütünü, kolu veya dalı ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğitimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünüm, müziğe belirli oranda yeteneği bulunan kişilere yönelik müzik eğitimi olarak tanımlamıştır. Bu eğitimin amacı, seçilen müzikal işin ya da müzikal mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları içeren kazanımlara bireyleri ulaştırmaktır. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar Güzel Sanatlar Liseleri (GSL), konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dallarıdır. Bu kurumlar içerisinde GSL, orta öğretim yaşına gelmiş 14-18 yaş arasındaki öğrencilerin eğitim aldığı bir orta öğretim kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

GSL'nin amaçları, Türk Millî Eğitiminin amaçlarına paralel olarak bireylerin güzel sanatların herhangi bir alanında veya sporda;

- İlgilerinin, isteklerinin ve yeteneklerinin olduğu alana yönelik bilgilenmelerini, becerilerini geliştirmeyi ve gereken kazanımlara ulaşmalarını sağlamak,
- Söz konusu bilgi, beceri ve kazanımlarına yönelik eğitim-öğretim görenek alanlarında başarılı şekilde yetişmelerine olanak vermek,
- Söz konusu bilgi, beceri ve kazanımlarına yönelik alanlardaki bir üst öğretim programı olan lisans (yükseköğretim) programlarına hazırlanmalarını sağlamak,
- Türk ulusunun sanatına, kültürüne ve sporuna olumlu katkılar sağlamları ve onu başarılı bir şekilde temsil etmeleri yönünde eğitilmelerini ön görmek,
- İşbirliği ve dayanışma içerisinde çalışmalarını yapma alışkanlığı kazanmış, takım ruhunu bilen, bu bilinç ile hareket eden bireyler olacak şekilde yetişmeleri için çalışmak,

- Alanı ile ilgili araştırmalar yapan, bunları yorumlayan ve uygulayabilen yetkinlikte bireyler olarak yetişmelerini sağlamak,
- Ulusal ve uluslararası sanat ve spor faaliyetlerini takip edebilecek bilgi ve kültürel donanımına sahip olacak şekilde eğitim almalarına olanak vermek,
- Duyarlı birer sanatçı, disiplini-centilmen birer sporcu olmalarını sağlamak şeklinde sıralanmaktadır (Resmi Gazete, 2009).

GSL müzik bölümlerinde verilen müzik eğitimi, müzik teorisi, ses ve çalgı eğitimini kapsamındadır. Bu eğitimler içerisinde çalgı eğitiminin farklı bir önemi vardır. Çünkü çalgı eğitimi öğrencilere alacakları müzik eğitimi süresince kazanmaları öngörülen müziksel davranışların kazandırılmasında, bu davranışların değiştirilmesinde ve dönüştürülmesinde yardımcı olan önemli bir eğitimidir. Çalgı eğitimi kapsamında öğrenciler yerel, ulusal ve evrensel olmak üzere çevreden evrene öğrenme ilkesinden hareket ederek müziğin farklı türlerini tanırlar ve bu müzik türlerini dinlemek için daha istekli olurlar. Böylelikle, müziksel bilgileri, becerileri, zevkleri, yetenekleri ve beğenileri de gelişir (Özen, 1995: 13). Dolayısıyla çalgı eğitimi, öğrencilerin müzikal yaşantılarını biçimlendiren ve bu yaşantıyı büyük ölçüde etkileyen en önemli süreçtir denilebilir.

GSL’nde eğitimi verilen viyola çalgısı, solo eserlerin seslendirilmesindeki tınısı, renk farklılığı ve orkestradaki eşlik pozisyonu göz önüne alındığında müzik eğitimi açısından önemli bir çalgıdır. Bunun yanında viyola perdesiz ve insan sesi aralığına en yakın çalgı olduğundan, Türk müziği ses sistemine ve ezgi yapısına uygun bir çalgıdır (Bulut ve Kılınc, 2014: 366). Bu çalgının öğretiminde, viyola çalmayı öğrenecek olan öğrenci, viyola çalmayı öğretecek olan eğitimci ve çağdaş müzik öğretim programı modeline dayalı olarak hazırlanan viyola öğretim programı temel unsurlardır (Çetinkaya, 2011: 24). Söz konusu unsurlar içerisinde viyola çalmayı öğretecek olan eğitimci öğrenme sürecinin niteliği üzerinde büyük etki ve öneme sahiptir. Çünkü öğretmen, öğrenme süreci içerisinde, öğrencilerin ilgilerini çekmeli, onların doğru olan yanıtlarını pekiştirmeli, yaptıkları yanlışları düzeltmeli, onlara geri bildirimler vermeli ve onların dinamik bir şekilde öğretim sürecine katılmalarını sağlamalıdır (Gözütok, 2004: 51). Öğrenmenin etkili ve kalıcı olabilmesi için ise öğretmenin öğrencileri ile etkili iletişim kurması, öğrencilerinin öğrenim düzeyini kontrol ederek gerekli önlemleri alması, ders içi ve ders dışı faaliyetleri planlaması ve bu planı düzenli uygulaması, dersin işlenişinde ilgi ve motivasyonu koruması, öğrencide gerçekleşen davranış değişikliklerini değerlendirme çalışmaları ile belirlemesi gerekmektedir. Bu da öğrencilerin viyola eğitiminde başarılı olmaları demektir ve viyola öğretmenin mesleki bilgisi ile bu bilgilerin GSL viyola eğitimine kaynaklık etmesine bağlıdır.

GSL viyola dersi Tür müziği konularına kaynaklık edecek olan derslere ilişkin olarak müzik öğretmenliği programı lisans eğitimi ders içerikleri incelendiğinde; 4. dönemde Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması, 5. dönemde Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması ve 8 dönemde de Bireysel Çalgı dersleri olduğu görülmektedir (YÖK, 2017). Dolayısıyla bu dersler ile GSL viyola öğretmenlerinin söz konusu Türk müziği makamlarına yönelik bilgi birikimleri ile çalgısı üzerindeki yeterliğini viyola eğitiminde kullanabilmesinin temellerinin lisans eğitiminde belirtilen dersler ile atıldığı söylenebilir. Bu dersler içerisinde GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde sekiz yarıyıllık Bireysel Çalgı dersi kapsamında aldıkları viyola çalgı derslerinin konu, etkinlik ve dağarcık içeriklerinin, GSL viyola dersi öğretim programında hedeflenen kazanımlarla ilişkili olması ise;

- Konuya ilişkin bilgilerin her yönü ile aktarılmasını,
- Etkinliklerin amacına uygun yapılmasını,
- Derse ilgi ve isteğin artmasını
- Konunun anlaşılmasını,
- Konuya ilişkin etüt ve eserlerin çalınması ile hedeflenen çalgı becerilerinin öğrenilmesini,
- Konu ile edinilmek istenen hedef davranışa ulaşılmasını,
- Türk müzik kültürünü oluşturan konuların öğrenilmesini,
- Diğer konuların anlaşılmasını, kolaylaştırıcaktır.

Bunun yanında lisans eğitimi sürecinde alınan dersler kapsamında öğretmen adaylarının atanacakları okulların programında yer alan içeriklerin göz önünde bulundurulması da önemli ve gereklidir. GSL viyola dersleri düşünüldüğünde söz konusu içerik viyola dersi öğretim programında 9. sınıf düzeyinde;

Çargah, Buselik ve Kürdi, 10. sınıf düzeyinde Rast, Uşak ve Hüseyini, 11. sınıf düzeyinde; Nihavent, Hicaz, Nikriz, Karcıgar, 12. Sınıf düzeyinde ise Saba, Segâh, Kürdilihicâzkâr ve Hüzam makamlarının eğitimine yönelik dizi, etüt, egzersiz ve eserleri kapsamaktadır (MEB, 2009). Bu kapsamda yer alan kazanımların öğrencilere kazandırılmasında ise yine öğretmenlerin lisans eğitimleri büyük önem taşımaktadır. Belirtilen önem doğrultusunda araştırmada GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde almış oldukları Türk müziği derslerinin içeriğine ve söz konusu derslerin içeriğinin GSL viyola dersi Türk müziği konularına kaynaklık etme durumuna ilişkin görüşleri incelenmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde GSL viyola eğitimine ilişkin olarak yapılan araştırmaların kapsamının, viyola eğitiminin genel durumu; öğretmen ve öğrenci yapıları, öğretim programları, öğretme ortamları ve donanım açısından ele alınarak değerlendirilmesi (Okay, 2005), öğrencilerinin mevcut öğretim programında öngörülen devinışsel hedeflere ulaşma durumlarının tespit edilmesi ve karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirilmesi (Özdemir, 2007) ve viyola dersi öğretim programında yer alan 9. Sınıf düzeyindeki devinışsel kazanımlara öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre ulaşılma durumlarının saptanması ve çözümler üretilmesi (Çetinkaya, 2011) şeklinde olduğu gözlenmiştir. GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde almış oldukları Türk müziği derslerinin içeriğine ve söz konusu derslerin içeriğinin GSL viyola dersi Türk müziği konularına kaynaklık etme durumuna ilişkin bir araştırma bulunmamaktadır. Bu durum araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; "GSL Viyola Öğretmenlerinin Lisans Eğitiminde Almış Oldukları Türk Müziği Derslerine İlişkin Görüşleri Nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Problem cümlesinin çözümüne yardımcı olacak alt problemler ise:

- GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi alma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde eğitim amaçlı yazılmış etüt ve eser çalma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde do anahtarı çalma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde metot kullanma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etme durumuna ilişkin görüşleri nelerdir? olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, GSL viyola öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde almış oldukları Türk müziği derslerinin içeriğine ve bu derslerin içeriğinin GSL viyola dersi Türk müziği konularına kaynaklık etme durumuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma bir alan araştırmasıdır, tarama modelindedir ve betimsel niteliktedir. Araştırmanın evreni; Türkiye'de müzik bölümü olan GSL'nde kadrolu olarak çalışan viyola öğretmenlerinden, örneklem grubu ise müzik bölümü olan 74 GSL'nde kadrolu olarak çalışan ve viyola dersini yürüten 22 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 1: Örneklem Grubundaki Viyola Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler	f	%
Mezun Olduğu Üniversite	Gazi	4 18.16
	İnönü	4 18.16
	Yüzüncü Yıl	3 13.62
	Abant İzzet Baysal	2 9.08
	Dokuz Eylül	2 9.08

	Uludağ	2	9.08
	Atatürk	1	4.54
	Marmara	1	4.54
	Niğde	1	4.54
	Pamukkale	1	4.54
	Selçuk	1	4.54
Toplam		22	100
Mezun Olduğu Fakülte	Eğitim Fakültesi	22	100
	Toplam	22	100
Mezun Oldukları Yüksek Öğrenim Programları	Lisans	18	81.72
	Yüksek Lisans	4	18.16
	Toplam	22	100
Ana Çalgılarının Viyola Olma Durumu	Evet	22	100
	Hayır	-	-
	Toplam	22	100
Görev Yaptıkları Bölgeler	Marmara	5	22.7
	Doğu Anadolu	4	18.16
	Ege	4	18.16
	Akdeniz	3	13.62
	Karadeniz	3	13.62
	Güneydoğu Anadolu	2	9.08
	İç Anadolu	1	4.54
	Toplam	22	100
Görev Yaptıkları Okullarda Kadrolu Olma Durumu	Evet	22	100
	Hayır	-	-
	Toplam	22	100
Hizmet Süreleri	0-5 yıl	-	-
	6-10 yıl	4	18.16
	11-15 yıl	12	54.48
	16-20 yıl	4	18.16
	21 ve üstü	2	9.08
	Toplam	22	100
Cinsiyet Dağılımı	Bay	19	86.26
	Bayan	3	13.62
	Toplam	22	100

Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacıların geliştirdikleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu form; örneklem grubundaki öğretmenlerin kişisel bilgilerine ve lisans eğitimi süresince almış olduğu Türk müziği derslerine ilişkin görüşlerinin tespitine ilişkin sorular olmak üzere iki bölümden oluşturulmuştur. Görüşme formunun kapsam geçerliliği için üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların inceleyip görüşlerini belirttiği "Uzman Değerlendirme Formu" dikkate alınarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşmeler yapılırken, katılımcılara formda bulunan sorular yöneltmiş ve alınan cevaplar ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Katılımcılar ile ortalama yarım

saat görüşülmüştür. Görüşmeler tamamlandıktan sonra elde edilen sesli kayıtlar yazılı olarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Ulaşılan nicel veriler çözümlenirken frekans (f) ve yüzde (%) hesapları yapılmıştır. Nitel veriler çözümlenirken ise içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizinin amacı verileri tanımlamak ve verilerin içinde saklı bulunan gerçekleri ortaya çıkarmaktır (Gülbahar ve Alper, 2009: 100). Söz konusu analiz; Verileri kodlama, temaları bulma, kodları temalara göre düzenleme ve bulguları tanımlama ve yorumlama olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 227-240). Bu doğrultuda bilgisayar ortamına aktarılan araştırma verileri incelenmiş, anlamlı bölümlere ayrılmış, bu bölümleri tanımlayıcı kodlar bulunmuştur ve anlam açısından ilişkili olan veriler aynı kod (kavram) altında toplanmıştır. Kodlanan veriler bir araya getirilerek sınıflanmış ve temalara ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, görüşme sonucu elde edilen ham verilerden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiş, bulgular oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ulaşılan bulgular tablolar oluşturularak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2: Lisans Eğitimi Sürecindeki Türk Müziğine Yönelik Derslerde Makam Eğitimi Alma Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	Viyola Öğretmeni	f	%
Makam Eğitimi Aldım	VÖ (11, 20, 21, 22)	4	18.16
Makam Eğitimi Almadım	VÖ (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	18	81.72

Tablo 2’de, örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin %18.16’sının lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi aldığını, %81.72’sinin ise bu derslerde makam eğitimi almadığını belirttikleri görülmektedir.

Viyola öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

VÖ7: "Eğitim fakültelerinde yeterli Türk müziği eğitimi programı uygulanmamaktadır."

VÖ1: "Viyola ile ilgili makam eğitimi görmedim. 1990 yılı mezunuyum çünkü ben."

VÖ8: "Lisans eğitimimde viyola ile herhangi bir makam eğitimi almadım."

Tablo 3. 1’de örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi almadığını belirtmeleri dikkat çekicidir. Bunun, lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi kapsamında ilgili makamın adı, durağı, seyri, dizisi, güçlüsü, asma karar perdeleri, donanımı, perde isimleri, yedeni, genişlemesi gibi teorik bilgilere değinilmeden içeriğin yüzeysel olarak işlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun ise GSL viyola dersinde makamsal konular ile öğrenilecek olan teorik bilgi (makamın adı, durağı, seyri, dizisi, güçlüsü, asma karar perdeleri, donanımı, perde isimleri, yedeni, genişlemesi), çalgı becerisinin geliştirilmesi ve müzik kültürünün oluşturulması ile ilgili temel kazanımları kazandırma sürecinde öğrencilere olumsuz olarak yansıtacağı söylenebilir.

Tablo 3: Lisans Eğitimi Sürecindeki Türk Müziğine Yönelik Derslerde Eğitim Amaçlı Yazılmış Etüt ve Eser Çalma Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	Viyola Öğretmeni	f	%
Etüt ve Eser Çaldım	VÖ (11, 12, 20)	3	13.62
Etüt ve Eser Çalmadım	VÖ (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22)	19	86.26

Tablo 3’de örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin %13.62’sinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde eğitim amaçlı etüt ve eser çaldığını, %86.26’sının ise bu eğitim kapsamında eğitim amaçlı etüt ve eser çalmadığını belirttikleri görülmektedir.

Viyola öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

VÖ5: "Bu kapsamda bir değerlendirmem olmadı çünkü viyola eğitimi kapsamında Türk müziği eğitimi görmedik."

VÖ6: "Lisans eğitimindeki viyola eğitimi süresince Türk müziğine yönelik etüt ve eser hiç çalmadım."

VÖ8: "Biz lisans eğitiminde viyola eğitimini batı müziği olarak aldık bu yüzden Türk müziğine yönelik etüt ve eser çalışmalarımız olmadı."

Tablo 3. 2'de örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde eğitim amaçlı yazılmış etüt ve eserler çalmadıklarını belirtmeleri dikkat çekicidir. Bunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi kapsamında Türk müziğine yönelik etüt ve eser icrasına yer verilmediğinden, bu eğitim için kullanılacak yardımcı kaynakların bulunmadığından veya yetersiz olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun ise GSL viyola dersine etüt ve eser ile hedeflenen çalgı becerilerinin kazanılması, dağarcık oluşturulması ve Türk müziği bestecilerinin ve eserlerinin tanınması ile ilgili kazanımları kazandırma sürecinde öğrencilere olarak yansıtacağı söylenebilir.

Tablo 4: Lisans Eğitimi Sürecindeki Türk Müziğine Yönelik Derslerde Do Anahtarı Çalma Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	Viyola Öğretmeni	f	%
Do Anahtarı Çaldım	VÖ (10, 11, 12)	3	13.62
Do Anahtarı Çalmadım	VÖ (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22)	18	81.72

Tablo 4'de örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin %13.62'sinin lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde do anahtarı çaldığını, %81.72'sinin ise bu eğitim kapsamında do anahtarını çalmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Viyola öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

VÖ3: "Hayır, lisans eğitimimde viyola anahtarında (do anahtarında) Türk müziği çalmadım. Biz sol anahtarı çaldık."

VÖ19: "Ezberlenmiş olarak birkaç eser geçtik. Ancak bunun dışında do anahtarı kullanmadık. Türk müziği dersinde her zaman sol anahtarı okuduk."

VÖ20: "Lisans eğitimi boyunca Türk müziği konularında ilişkin olarak viyola anahtarı (do anahtarı) kullanmadım."

Tablo 4'te örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde do anahtarı çalmadıklarını belirtmeleri dikkat çekicidir. Bunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde Türk müziği eserlerinin icrası için do anahtarına yönelik bir uyarılmanın olmadığından ve viyola alanına özgü ders kitabı bulunmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun GSL viyola dersinde Türk müziği konularının öğretilmesi ve viyola ile seslendirilebilecek müzik türü çeşitliği ve Türk müziğinden hareket ile çalgı becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili kazanımları kazandırma sürecinde öğrencilere olumsuz olarak yansıtacağı söylenebilir.

Tablo 5: Lisans Eğitimi Sürecindeki Türk Müziğine Yönelik Derslerde Metot Kullanma Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	Viyola Öğretmeni	f	%
Metot Kullandım	VÖ (11)	1	4.54
Metot Kullanmadım	VÖ (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22)	21	95.34

Tablo 5'te örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin %4.54'ünün lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde metot kullandığını, %95.34'ünün ise bu eğitim kapsamında metot kullanmadığını belirttikleri görülmektedir.

Viyola öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

VÖ2: "Yok hayır, lisans eğitimimde metot görmedim."

VÖ7: "Keman eğitimine yönelik metodik ve kılavuz kaynaklar viyola eğitimi içinde kullanılabilir. Ancak biz, viyola için yazılmış herhangi bir metot kullanmadık."

VÖ5: "Hayır, viyola eğitiminde Türk müziğine yönelik bir metot kullanmadım."

Tablo 5 'te örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde metot kullanmadığını belirtmeleri dikkat çekicidir. Bunun viyola öğretmenlerinin lisans eğitiminde almış olduğu Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitiminin amaç, etkinlik ve kazanımların planlı olarak verileceği ders kitabı ve yardımcı kitap bulunmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun ise makam eğitimi ile ilgili kazanımları kazandırma sürecinde öğrencilere olumsuz olarak yansıtacağı söylenebilir.

Tablo 6: Lisans Eğitimi Sürecindeki Türk Müziğine Yönelik Derslerin İçeriğinin GSL Viyola Dersine Kaynaklık Etme Durumuna İlişkin Görüşler

Görüşler	Viyola Öğretmeni	f	%
Kaynaklık Etmektedir	VÖ (11)	1	4.54
Kaynaklık Etmemektedir	VÖ (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22)	21	95.46

Tablo 6'da örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin %95.46'sının lisans eğitimi süresince alınan Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etmediğini, %4.54'ünün ise bu derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık ettiğini belirttikleri görülmektedir.

Viyola öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

VÖ1: "Eğitim fakültesi mezunu olduğum için batı müziği kaynaklı bir eğitim aldık o yüzden lisans eğitimim şuan ki viyola dersime kaynaklık etmemektedir."

VÖ2: "Lisansta klasik batı müziği tarzında eğitim aldık."

VÖ4: "Lisansta Eğitim fakültesinde okumuş olan bir müzik öğretmeni ancak kendi çabaları ile Türk müziği hakkında bilgilere sahip olabiliirdi."

Tablo 6'da örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etmediğini belirtmeleri dikkat çekicidir. Bunun, eğitim fakültelerinden mezun viyola öğretmenlerinin batı müziği ağırlıklı eğitim almalarından, lisans eğitiminde alınan Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin öğretmen adaylarının atanabileceği okul türlerindeki Türk müziği konuları ile örtüşmediğinden ve bu eğitim sürecinde Türk müziğine yönelik derslerde, ders kitabı ve yardımcı kaynak kitaplarda Türk müziği konularına yeterince yer verilmediğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durum ise konuya hâkimiyet, ders içi etkinlik düzenleme, etüt ve eser örneklerini seslendirme ve bu yolla müzik dağarcığı oluşturma, Türk müzik kültürünü öğrenciye benimsetilme ile ilgili kazanımlarda bu kazanımları öğrenciye kazandırma sürecinde öğretmenlerin sorunlar yaşayacakları şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre örneklem grubundaki viyola öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun;

- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde makam eğitimi almadıkları (%81.72),
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde eğitim amaçlı yazılmış etüt ve eserler çalmadıkları (%86.26),
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde do anahtarı çalmadıkları (%81.72),
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde metot kullanmadıkları (%95.34),
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etmediğini belirttiği (%95,46), sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre GSL’nde viyola derslerini yürütecek öğretmen adaylarına;

- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde, teorik bilgi, çalgı becerisinin geliştirilmesi ve müzik kültürünün oluşturulması ile ilgili temel kazanımlara yönelik olarak; Teorik bilgiler kapsamında ilgili makamın adı, durağı, seyri, dizisi, güçlüsü, asma karar perdeleri, donanımı, perde isimleri, yedeni ve genişlemesi konularında bilgiler verilmesi, çalgı becerisinin geliştirilmesi kapsamında ilgili makamların belirtilen teorik bilgiler ve icra özellikleri doğrultusunda seslendirilmesinin sağlanması ve müzik kültürünün oluşturulması için ise makama ilişkin başlıca eserlerin dinletilmesi ve eserlerin bestecileri hakkında bilgiler verilmesi,
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde, dağarcık oluşturulması ve Türk müziği bestecilerinin ve eserlerinin tanınması ile ilgili kazanımlara yönelik olarak ilgili makamlar için yazılmış, saz ve söz eserlerinden örnekler dinletilmesi, seslendirilmesi, etüt ve eser ile hedeflenen çalgı becerilerinin kazanılmasına yönelik olarak bu eserlerin icrasını kolaylaştıran ve makamın öğrenilmesini sağlayacak çalgı tekniklerine (yay-pozisyon, hız-gürlük değişimi, anlatım ve yorumlama) yönelik etütlerin çalışılmasının sağlanması,
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde, Türk müziği konularının öğretilmesi ve viyola ile seslendirilebilecek müzik türü çeşitliği ve Türk müziğinden hareket ile çalgı becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili kazanımlara yönelik olarak ilgili makamın etüt ve eserlerinin do anahtarında çalınabilmesinin ve bu anahtar ile eğitiminin verilebilmesinin sağlanması, ilgili makamın etüt ve eserlerinin sol anahtarından do anahtarına göçürme etkinliklerine yer verilmesi,
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerde, makam eğitimi ile ilgili kazanımlara yönelik olarak kullanılabilecek metotların edinilmesi ve çalışılmasının sağlanması, makamsal içerikli metotların nicel olarak artırılması,
- Lisans eğitimi sürecindeki Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin viyola öğretmenlerinin konuya hâkimiyetine, ders içi etkinlik düzenlemelerine, etüt ve eser örneklerini seslendirebilmelerine ve bu yolla müzik dağarcığı oluşturmalarına, Türk müzik kültürünü öğrenciye benimsetebilmelerine yönelik olacak şekilde düzenlenerek lisans eğitimi süresince alınan Türk müziğine yönelik derslerin içeriğinin GSL viyola dersine kaynaklık etmesinin sağlanması önerilmektedir.

Not: Bu çalışma 26-27 Ekim 2017 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 6’ncı Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dünya Kongresi’nde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Bulut, D. ve Kılıncı, R. (2014). Güzel Sanatlar Lisesi Viyola Öğretim Programındaki Türk Müziği Konularına Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Turkish Studies*, 9(2), 363-376.

Çetinkaya, İ. (2011). *Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Dersi Öğretim Programında Yer Alan 9. Sınıf Düzeyindeki Devinişsel Kazanımlara, Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Ulaşılma Durumları*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Edman, I. (1991). *Sanat ve İnsan*, (Çev.) Turhan Oğuzkan, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gülbahar, Y. ve Alper, A. (2009). Öğretim Teknolojileri Alanında Yapılan Araştırmalar Konusunda Bir İçerik Analizi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.

Göğüş, G. (2009). *Müzik Öğretimi ve Yöntemleri*, Bursa: Star Ajans Matbaacılık.

Gözütok, F. D. (2004). *Öğretmenliği Geliştiriyorum*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kılıç, I. (2012). *Okul Öncesinde Müzik Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

MEB (2009). Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları (Viyola) Dersi Öğretim Programı, <http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/viyola.pdf> (Erişim tarihi: 10. 08. 2017).

Okay, H. H. (2005). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Viyola Eğitiminin Değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Özdemir, G. (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Öğretim Programına Dayalı Üçüncü Sınıf Düzeyinde Devinişsel Hedeflere Ulaşma Durumları*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Özen, N. (1995). Okul Müzik Eğitiminde Çalgı Eğitiminin Önemi, *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*, 18, 32.

Resmi Gazete (2009). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090616-7.htm> (Erişim tarihi: 27.11.2016).

Şahin, M. ve Duman, R. (2008). Cumhuriyetin Yapılanma Sürecinde Müzik Eğitimi, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(16-17), 259-272.

Uçal, E. (2003). *Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Orff Öğretisinin Müziksel Beceriler Üzerindeki Etkileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi*, Ankara: Evrensel Müzikevi.

Waugh, A. (2000). *Klasik Müzik: Dinlemede Yeni Bir Yol*, İstanbul: Aksoy Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK (2007). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, <http://www.yok.gov.tr/documents/programlari.pdf/054dfc9e-a753-42e6-a8ad-674180d6e382> (Erişim tarihi: 10. 09. 2017).

Yönetken, H. B. (2005). Türkiye'de Müzik Eğitiminin Önemi, (Ed.) Ahmet Say, *Müzik Öğretimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.